

# Branislav Fábry: Prezidentka a ľudské práva: Dubaj verzus Peking

- CZ24 News | 5. února 2022

SLOVENSKO: Jedným z hlavných problémov Slovenska v posledných rokoch je extrémny dvojaký meter, ktorý sa objavuje pri najrôznejších témach – od privilégií politikov počas pandémie až po ochranu detí. Tento meter cítiť zvlášť silno pri hodnotení situácie s ľudskými právami v zahraničí. Príkladom takého postupu bolo rozhodnutie Z. Čaputovej necestovať na otvorenie ZOH 2022 do Pekingu, hoci na EXPO do Dubaja cestovala bez najmenších problémov alebo záujmu o ľudské práva. Je očividné, že na Slovensku sa ľudské práva neberú vážne, ale len ako zámienka pre obhajobu konkrétnych záujmov.

## Olympiáda a ľudské práva

Zatiaľ čo v období staroveku boli olympiády obdobím mieru, v súčasnosti sa situácia výrazne zmenila. Olympiády poskytujú vítanú príležitosť na jednoduché mediálne víťazstvo nad geopolitickým rivalom a 21. storočie je plné takýchto príkladov. Všetci si pamätáme **hanobenie olympiády v Soči 2014** (písal som [tu](#)). Médiá sa nevedeli rozhodnúť, čo všetko budú pri tejto olympiáde kritizovať. Zásadne im vadili vysoké výdavky na konštrukciu športovísk, ale napr. aj konštrukčné nedostatky, napr. [dvojitý záchod](#). Paradoxom je pritom to, že vážne konštrukčné nedostatky napr. [pri olympiáde v Londýne 2012](#) sa škandalizovali oveľa menej. Zaujímavé boli aj výzvy na odňatie olympiády Rusku, ktoré presadzovali americkí senátori ako L. Graham. Najčastejším dôvodom na bojkot mali byť práva homosexuálov v RF, ale občas západní politici použili aj taký dôvod ako [ruský azyl pre E. Snowdena](#). Väčšina najvýznamnejších západných politikov sa rozhodla do Soči necestovať (B. Obama, A. Merkelová atď.), hoci práve vtedy boli rozhovory s V. Putinom dosť dôležité – súčasne so ZOH totiž vrcholili aj protesty na Majdane v Kyjeve. Nemožno vylúčiť, že väčšia ústretovosť pri otvorení ZOH 2014 by viedla i k lepšej spolupráci Ruska a Západu pri riešení ukrajinskej krízy.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

Rovnako známym prípadom bola aj kritika letnej **olympiády v Pekingu 2008**. Treba povedať, že Peking kandidoval už na usporiadanie LOH 2000, kvôli masívnemu odporu USA však zvíťazilo Sydney. Do Pekingu sa tak olympiáda dostala až v roku 2008. Peking sa ocitol v palbe kritiky najmä kvôli situácii v Tibete, ako aj kvôli rôznym disidentom. Kritiku LOH 2008 však tak trochu prekryl spor Gruzínska a Ruska pri konflikte v Južnom Osetsku, ktorý sa začal súčasne s olympiádou. V roku 2022 sa situácia v mnohom opakuje. Určite možno kritizovať mnoho porušení ľudských práv v Číne, od situácie v Ujgursku až po slobodu prejavu, otázkou je ale to, aká má byť reakcia Západu. Čína (a

tiež väčšina sveta) dnes nevníma Západ ako morálnu autoritu, ale ako hegemonu, ktorý sa snaží prostredníctvom tvrdých vyjadrení o ľudských právach udržať svoj klesajúci vplyv. A preto bojkoty účinkovať nebudú.

Pokiaľ ide o výhrady voči ruským a čínskym organizátorom olympiád, mnohé z nich sú určite oprávnené, dôvodom na bojkot či inú formu „studenej vojny“ by však byť nemali. Zvlášť neprimerané je porovnávať olympiády v Rusku a Číne s Berlínom 1936. Výhrady kvôli ľudským právam by sa totiž dali hľadať aj **u západných organizátorov olympiád**. Napr. ZOH 2002 v Salt Lake City organizovali USA, teda krajina, ktorá vtedy zriadila neslávny tábor na Guantánamo a mnoho ľudí tam týrala bez práva na súdny proces. Neveľmi presvedčivým organizátorom bol aj Londýn 2012. Išlo o krajinu, ktorá tesne predtým pomohla rozvrátiť Líbyu a dôsledky tohto rozvratu pociťujeme dodnes... Z hľadiska ľudských práv sa dá problematizovať aj množstvo iných podujatí v krajinách amerických spojencov. Medzi tieto príklady nepochybne patrí aj EXPO, ktoré v súčasnosti prebieha v Dubaji v Spojených arabských emirátoch (SAE).

## EXPO a ľudské práva v emirátoch

Pokiaľ ide o stav ľudských práv v SAE, je zjavné, že situácia patrí k najhorším na svete. V SAE žije asi desať miliónov ľudí, z ktorých však [len 11,3 % má štátne občianstvo tohto štátu](#). Najpočetnejšie skupiny obyvateľov tvoria cudzinci: občania Indie asi 27,1 %, občania Pakistanu asi 12,5 %, sú tam však aj ďalší. Ich základným problémom je reálna **nemožnosť získať občianstvo** SAE a s tým spojené práva a slobody. Principiálnym zásahom do ich práv je porušovanie práva na rodinný život. S tým súvisí fakt, že v rámci celkovej populácie krajiny [tvoria ženy len asi 31 %](#), a ten spôsobuje, že väčšina cudzincov si nemôže nájsť partnerku. Svoje rodiny zo zahraničia si takisto nemôžu priviesť (pre bohatších migrantov zo Západu to neplatí). Miestni vodcovia sa totiž obávajú, že ak by sa tam ázijskí robotníci udomácnili, tak by postupne zmenili etnický charakter štátu. Veľká časť z nich žije dokonca vo faktickom otroctve, v zlých pracovných podmienkach, sú vystavení týraniu atď. SAE sú takisto veľmi prísne voči ilegálnym migrantom a dodnes neratifikovali ani Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov. Hoci sa sami zúčastnili vojenského útoku na Jemen, ktorý spôsobil jednu z najväčších humanitárnych katastrof 21. storočia...

Témou súvisiacou s porušovaním práva na rodinný život sú otázky sexuality, najmä **homosexuality a cudzoložstva**. V SAE ide o veľmi závažné trestné činy, pričom [trestom za homosexualitu môže byť teoreticky až smrť](#) (fakticky väzenie alebo telesný trest). Pre porovnanie si stačí spomenúť, ako západní politici volali po bojkote olympiády v Soči 2014 kvôli právam homosexuálov. V Rusku pritom homosexualita nie je vôbec trestná. Je zaujímavé, ako ostentatívne túto tému Z. Čaputová v Dubaji opomenula, hoci na Slovensku vystupuje ako podporovateľka rôznych LGBT tém. V SAE je vážnym zločinom aj cudzoložstvo, za ktorý môže hroziť nielen trest väzenia, ale i bičovanie. Svoju skúsenosť s trestnosťou sexuálnych aktivít mali aj občania západných štátov. Známa je napr. [kauza A. Gali](#), ktorú miestny muž znásilnil a obrátila sa kvôli tomu na políciu. Keďže však nemala o akte znásilnenia dôkaz, ale súlož potvrdila, tak sa stihalo cudzoložstvo, za ktoré ju odsúdili do väzenia. Oznámenie znásilnenia je v SAE riskantné, pretože, ak sa nedokáže násilie, žena môže dostať trest za cudzoložstvo. V krajine je tiež zakázaný aj verejný bozk na ústa, za ktorý vyhostili už viacerých cudzincov. Z. Čaputová sa k ľudským právam a otázke sexuality mohla pri návšteve SAE vyjadriť už preto, lebo sama vykonáva cudzoložstvo, ktoré by bolo v Dubaji trestné.

V prípade SAE by sa dali nájsť i mnohé ďalšie porušenia ľudských práv, od [„miznutia“ a mučenia oponentov režimu](#) až po zásahy do slobody vyznania, najmä voči šiítskej menšine. Prísne sú i tresty za odpadlivosť od viery, pričom moslimka sa nesmie vydať za ne-moslima. Drakonické tresty hroziť aj za ďalšie trestné činy, ako to mali možnosť zažiť aj [britskí občania](#). Samozrejme, treba uznať mnohé pozitíva SAE v porovnaní s inými krajinami regiónu. V krajine napr. môžu ženy vykonávať funkciu

sudcu, sú prítomné v zastupiteľských orgánoch a veľmi početne aj vo vede a výskume. Taktiež mnohé kruté tresty, bežné v susedných štátoch, napr. kameňovanie, sa už v posledných rokoch fakticky nevykonávajú. Pozitívny vývoj sa dá registrovať aj v niektorých iných odvetviach práva. Cieľom tejto analýzy problémov určite nie je snaha popisovať SAE negatívne a napriek vážnym problémom s ľudskými právami treba viesť otvorený dialóg. To čo našim politikom vyčítam, nie je návšteva EXPO v Dubaji, ale **dvojaký meter** vo vzťahu k SAE a iným krajinám, kde sa porušujú ľudské práva.

## Excesy dvojakého metra

Ako mimoriadne jednostranná politička sa pri téme ľudských práv ukazuje práve Z. Čaputová. Na rozdiel od SAE vo vzťahu k Číne prejavila veľmi ostrý postoj. Už v roku 2019 pri návšteve čínskeho ministra zahraničia vyjadrila „obavy zo zhoršujúcej sa situácie v oblasti ochrany ľudských práv v Číne“. Keby povedala, že situácia s ľudskými právami v Číne je zlá, znelo by to oveľa diplomatickejšie, ak však tvrdila, že sa zhoršuje, tak išlo o problematické tvrdenie a útok voči čínskemu hostovi. Čínski politici sú veľmi citliví na takéto posuny významu a tu sa Z. Čaputová prejavila ako „slonica v porceláne“. Situácia s **ľudskými právami v Číne** je naozaj zlá, ale netreba to vidieť iba čierno-bielo. V mnohých oblastiach sa situácia zlepšuje a pri dlhodobom porovnaní s 20. storočím ide dokonca o výrazný posun dopredu. Nejde pritom len o hospodárske a sociálne práva, ale napr. aj o [určité zlepšenie v právach LGBT](#). ZOH v Pekingu poskytovali Z. Čaputovej možnosť na reštart vo vzťahu k Číne, ostentatívne to však nevyužila a stotožnila sa s výhradami USA. Prítom by si mohla vziať príklad z poľského prezidenta A. Dudu, ktorý reprezentuje najviac proamerický štát v našom regióne, ale na olympiádu do Pekingu cestuje. Poľsko má tradične komplikované vzťahy s Ruskom, ale pri iných otázkach nenasleduje americkú politiku až tak servilne ako SR.

Autentická slovenská zahraničná politika existuje čoraz menej a **vplyv USA na slovenských politikov** rastie. Potvrdzuje to aj tvrdošijná nechota prezidentky, aby ústavnosť dohody o obrannej spolupráci s USA posúdil ústavný súd. Vládna moc sa zasa snaží ratifikovať dohodu čo najrýchlejšie, aby jej ratifikáciu náhodou nezastavili suverénni občania v referende. A nesúhlasný názor verejnosti je vláde tradične ľahostajný. V tejto situácii mohli najvyšší predstavitelia SR preukázať aspoň trochu úcty k suverenite Slovenska tým, že by išli reprezentovať krajinu na ZOH 2022, a to bez ohľadu na názor Washingtonu. Za posledné desaťročia si SR vo svete vybudovala určitú pozíciu, keď sa naši politici stretávali a dokázali racionálne komunikovať s vedúcimi politikmi Západu i Východu. Ešte v roku 2019 navštívil premiér P. Pellegrini tak prezidenta USA v Bielom dome, ako aj konferenciu v Sankt Peterburgu, kde sa zúčastnil diskusie v spoločnom paneli s ruským a čínskym prezidentom. To je pri súčasných predstaviteľoch štátu úplne nemysliteľné.

Je naozaj trápne, aké servilné gestá voči USA robia vládnucci politici v SR, napr. pri uznaní J. Guaidóa za **prezidenta Venezuely**. Keby ho SR uznala začiatkom roku 2019, keď mal určitú šancu stať sa prezidentom, dalo by sa to vnímať ako politické stanovisko. V lete 2020 však už bolo jasné, že J. Guaidó vo Venezuele nemá šancu, odpisovali ho aj bývalí podporovatelia, len I. Korčok servilne uznal americkú „verziu reality“. Slovenská „diplomacia“ sa z hry úplne vyšachovala aj v **prípade Bieloruska**. Kým bol veľvyslancom J. Migaš, mohla SR hovoriť tak s opozíciou, ako aj s predstaviteľmi režimu, ktorí si J. Migaša vážili za jeho principiálny antifašistický postoj. Takýto veľvyslanec by predstavoval veľkú pridanú hodnotu počas protestov v Bielorusku po voľbách v júli 2020, keď chýbali diplomati schopní hovoriť s oboma stranami. I. Korčok ho však vyhnal už v máji a zmenil slovenskú ambasádu na ďalšie „americké echo“. Konanie I. Korčoka sa líši aj od M. Lajčáka, ktorý bol síce tiež silno proamerický, ale preukazoval lepší cit pre diplomáciu.

## **Brvno vo vlastnom oku?**

Celkovo najzaujímavejšie je sledovať diskurz o ľudských právach priamo na Slovensku a zvlášť v mainstreamových médiách. Za najväčší problém sa v súčasnosti vydáva návšteva generálneho prokurátora v Moskve, pričom sa zdôrazňuje, že nespomenul konkrétne prípady porušovania ľudských práv. Kritika jeho návštevy pritom vrcholila v čase, keď Z. Čaputová navštívila SAE, kde sa stretla s vedúcimi politickými predstaviteľmi, ale o ľudských právach sa nezmienila. Tamojšia situácia je však dramatickejšia než v Rusku a na rozdiel od SAE sa v prípade porušenia práv zo strany Ruska dá obrátiť dokonca aj na ESLP do Štrasburgu. Medzi slovenské absurdity patrí aj verejná prezentácia osôb, ktoré nesú zodpovednosť za účasť SR na najstrašnejších zločinoch 21. storočia – je neuveriteľné, keď sa M. Dzurinda v TA3 [chváli zapojením Slovenska do agresie v Iraku](#) . Zo všetkého však najviac zaráža ľahkovážnosť, s akou pristupujú vládnuci politici a médiá k masovému porušovaniu ľudských práv priamo na Slovensku: či už ide o diskriminačné praktiky a privilégiá potentátov počas pandémie alebo o zneužívanie trestného práva. **Za toto nesú zodpovednosť prezidentka a členovia vlády.**

AUTOR: Branislav Fábry

[ZDROJ](#)